

У НОМЕРІ:

Від редакції

Онлайн-фестиваль педагогічної майстерності під час карантину! 2

Маленко О. О.

В зоні особливих викликів 4

Моя методика

Румянцева-Ляхтіна О. О.

Дистанційна освіта. Переваги освітньої платформи *Classroom.google.com* для вчителів-філологів 6

Проектні технології

Радченко Ю. В.

Проектна технологія у формуванні компетентностей на уроках української мови та літератури: діяльнісний аспект 11

Науковці — учителю-словеснику

Тищенко К. М.

Мовні контакти: свідки формування українців 17

Дидактична скринька

Ведмедеря С. В.

Нестандартні диктанти на уроках української літератури 25

Маленко О. О.

Пізнаймо світ і мову. Тексти для вдосконалення пізнавальних та мовних компетентностей 33

З конспектом на урок

Стельмах Н. П.

Українські прислів'я та приказки. 5 клас 39

Фурманова О. М.

Числівник Урок узагальнення й систематизації вивченого. 6 клас 44

Пилипенко Л. Д.

Тарас Шевченко «Назар Стодоля». 9 клас 50

Романовська А. І.

Василь Стефаник «Камінний хрест». 10 клас 56

Готуймося до ЗНО

Полозова О. О., Марцин С. О., Нестеренко Н. П.

Українська мова: тестові завдання 60

Філологічні студії

Стишов О. А.

Суспільство й мова: оновлення українського політичного лексикону 69

Поповський А. М.

Український смак гречаного слова 75

МАН

Білоусенко П. І.

Пишемо роботу МАН з мовознавства: методичний коментар 79

Очима психолога

Учитель й учні: різновиди, характери, властивості 86

Хронограф

Нерослик О. В.

Хочу, щоб ніколи, ніколи не зачерствіло серце. Матеріали до вивчення творчості Михайла Стельмаха 91

• «Вивчаємо українську мову та літературу» — 08402, 95927 • Журнал з книжковим додатком — 08403, 37051 •

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

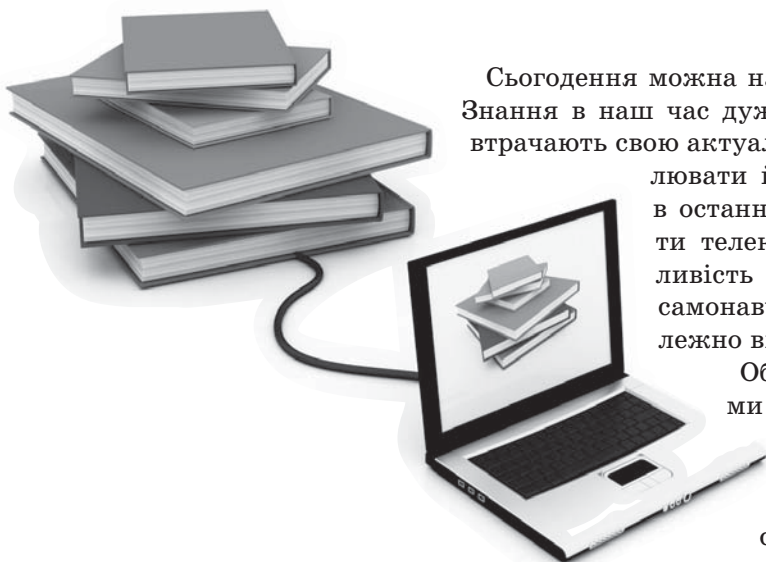
Вивчаємо українську мову та літературу

№ 13–15 (593–595) • ТРАВЕНЬ 2020 р. • ЗАСНОВАНИЙ У СЕРПНІ 2003 р. • ВИХОДИТЬ ТРИЧІ НА МІСЯЦЬ •

За сприяння Міністерства освіти і науки України • Учасники проекту: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА. ПЕРЕВАГИ ОСВІТНЬОЇ ПЛАТФОРМИ *CLASSROOM.GOOGLE.COM* ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ

О. О. Румянцева-Лахтіна, методист Центру методичної та аналітичної роботи Харківської академії неперервної освіти; учитель української мови та літератури вищої категорії

Сьогодення можна назвати ерою інформатики й телекомунікацій. Знання в наш час дуже стрімко поширюються й так само стрімко втрачають свою актуальність, тому важливо вміти їх швидко поновлювати й удосконалювати. Світова спільнота освітян в останні десятиліття почала широко використовувати телекомунікаційну інфраструктуру, що дає можливість створювати системи масового безперервного самонавчання та загального обміну інформацією незалежно від тимчасових поясів.

Обравши шлях на кардинальні суспільні реформи й входження до європейського освітнього простору, українська освіта потребує приведення всіх її компонентів до загальноприйнятих стандартів, що відповідатимуть кращим світовим зразкам, зокрема й у галузі застосування комп'ютерних технологій.

Важливе місце в розвитку систем відкритої освіти соціально й економічно розвинені країни відводять інформаційним технологіям, зокрема розвитку системи дистанційної освіти. Це обумовлено такими факторами:

- появою нових можливостей для розвитку змісту освіти та педагогічних технологій;
- розширенням доступу до всіх рівнів освіти, можливості її здобуття для всіх, особливо для тих, хто не може навчатися в закладах загальної середньої освіти за традиційними формами через брак фізичних можливостей, професійну зайнятість, віддаленість від великих міст;
- створенням умов для реалізації концепції навчання впродовж життя;
- створенням умов для особистісного навчання.

Є. Владимирська трактує поняття *дистанційне навчання* як цілеспрямоване озброєння знаннями *самостійних і високомотивованих* груп населення, що відбувається за допомогою сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій, які звільняють учнів від необхідності перебувати в певний час задля зустрічі з викладачем [1; 112–115].

На думку А. В. Хуторського, дистанційні форми навчання мають вирішувати специфічні завдання, що належать до розвитку творчого складника освіти, а саме:

- посилення активної ролі учня в процесі самоосвіти: у постановці освітніх цілей, виборі домінуючих напрямів, форм і темпів навчання;
- різке збільшення обсягів доступних освітніх матеріалів, доступ до світових досягнень культури тощо;
- відкриття нових можливостей спілкування з професіоналами, однолітками, отримання консультацій незалежно від місця перебування;
- збільшення долі евристичного складника за рахунок застосування інтерактивних форм навчання;
- більш комфортні умови для творчого самовираження учня та можливості демонстрації продуктів своєї діяльності;
- можливість змагання з однолітками, що знаходяться в інших містах та країнах завдяки реалізації різноманітних проектів, конкурсів, програм [5].

У дистанційному навчанні можна використовувати різноманітні методи надання освітньої інформації. Уже змінилося кілька поколінь використаних технологій — від традиційних друкованих видань до найсучасніших комп'ютерних технологій (радіо, телебачення, аудіо-/відеотрансляції, аудіо-/відеоконференції, інтернет-конференції, інтернет-трансляції).

Рекомендуємо вам ознайомитися із формою дистанційного навчання *Classroom.google.com* або *Google-клас*.

? Чому саме ця технологія є прийнятною для вчителя-словесника?

Google-клас — безкоштовний сервіс для закладів освіти, некомерційних організацій і для користувачів особистих облікових записів *Google*.

У сервісі можна створювати курси, а потім давати завдання та перевіряти їх. Вхід можна здійснити через електронну пошту сервісу *Google*. Користувачем може бути будь-яка людина, що використовує *Google* і зареєструвала в ньому електронну пошту. Зайти в програму можна з будь-якого пристрою (комп'ютер, ноутбук, планшет, мобільний телефон). Програма суттєво економить час учителів, спрощує організацію освітнього процесу в дистанційному режимі та комунікацію з учнями, бо розрахована на зворотний зв'язок.

Розгляньмо *переваги дистанційного навчання* у *Google-клас* для вчителів-філологів.

По-перше, дуже просте налаштування.

- Учителі можуть створити курс і додати учнів до цього курсу самостійно або відправити їм код доступу. (Налаштування курсу забирає всього кілька хвилин.)

По-друге, швидка комунікація.

- Учителі можуть створити завдання, зробити оголошення в стрічці новин про його виконання, встановити терміни роботи.

У сервісі миттєво створюється обговорення в стрічці новин, а учні діляться один з одним ресурсами й відповідями на запитання в стрічці курсу, що нагадає метод «мозковий штурм», але в онлайн-режимі. Потім учитель може запропонувати виконати завдання, створене у відкритому доступі для всіх чи для кожного учня окремо.

Наприклад, заняття в 5 класі за темою «Правопис префіксів роз-, без-, з-, с-». У стрічці новин публікуємо номер параграфа, який треба опрацювати, а потім пропонуємо, наприклад, таке завдання — заповнити порожню таблицю, де треба вписати приклади вживання слів із вищезазначеними префіксами. Також програма передбачає функцію «інструкція», де учитель може опублікувати рекомендації, як працювати із такою таблицею.

Прикладом також може бути й опрацювання теми «Узгодження кількісних числівників з іменником», 6 клас.

Після роботи з теоретичним матеріалом підручника, презентацією чи відеопоясненням, про що вчитель повідомляє в стрічці новин, можна запропонувати завдання відредагувати числівники або узгодити числівник з іменником за допомогою таблиці «Правильно — неправильно». Учитель пропонує неправильні варіанти й прописує алгоритм роботи із цією вправою в інструкції.

АЛГОРИТМ ОНЛАЙН-ЗАНЯТТЯ ДЛЯ 6 КЛАСУ ЗА ТЕМОЮ «УЗГОДЖЕННЯ ЧИСЛІВНИКА З ІМЕННИКОМ» У ПРОГРАМІ GOOGLE-КЛАС

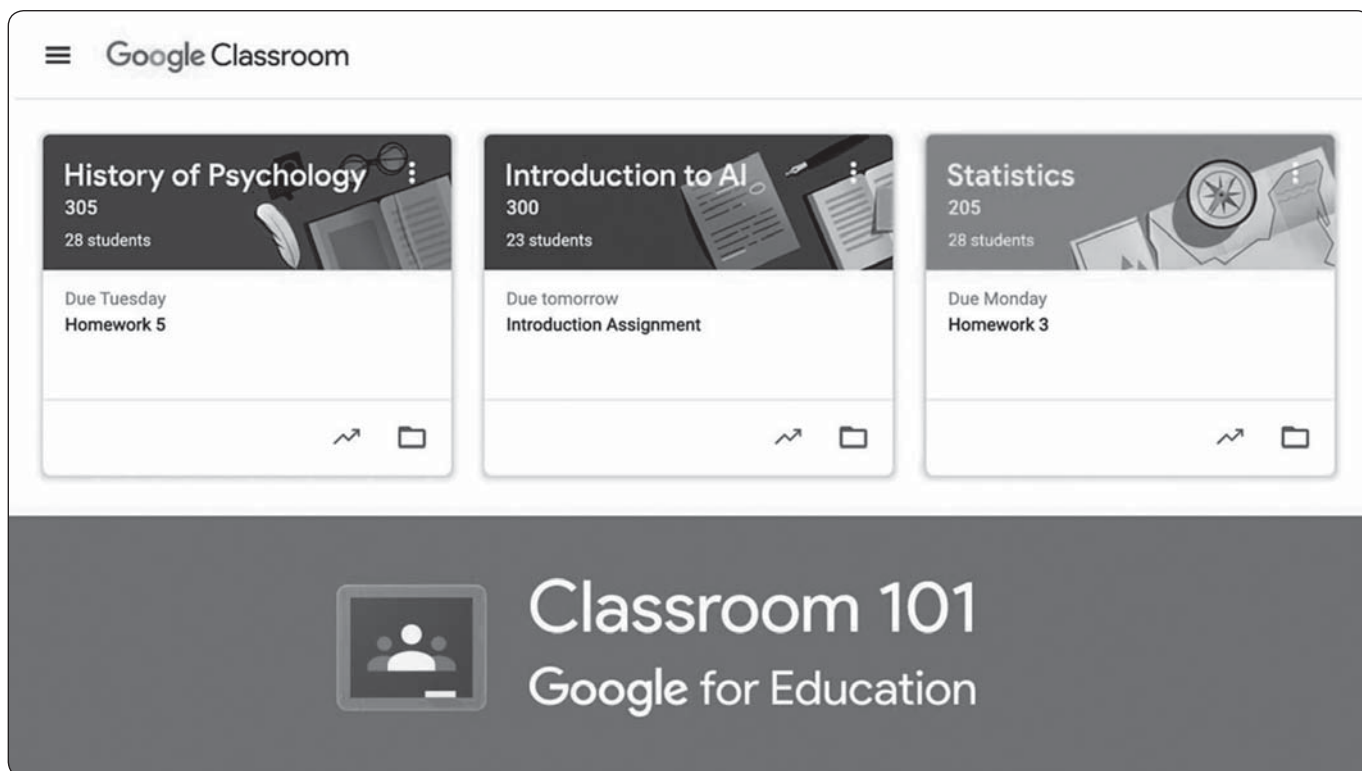
Зробити оголошення в стрічці новин. (Організаційний момент онлайн-уроку)

Тема «Узгодження числівника з іменником».

06.04 — 1) дати відповіді на запитання в розділі «Завдання», 2) опрацювати теоретичний матеріал підручника (параграф 57 або презентацію, або відеозапис), 3) виконати практичні завдання, запропоновані вчителем;

08.04 — виконати й скласти домашнє завдання за темою «Узгодження числівника з іменником» до 16.00.

Таким чином учитель налаштовує здобувачів освіти на роботу, організовує їхнє навчання.

Перейти до розділу «Завдання»

У розділі «Інструкція» прописуємо алгоритм роботи для учнів:

1. Дати відповіді на питання.
2. Опрацювати теоретичний матеріал: *параграф 57 підручника* (це можуть бути підготовлені презентація або відеозапис із поясненнями вчителя, завантажені заздалегідь із доступом для кожного учня)
3. Опрацювати порожню таблицю (у колонці справа записати правильні варіанти узгодження числівника з іменником)
4. Виконати вправу 487 підручника, узгодивши іменники з числівниками.
5. Виконати домашнє завдання параграф 57, впр. 489 (записати словосполучення у дві колонки: 1) ті, що вживаються в називному відмінку; 2) ті, що вживаються в родовому відмінку. Відправити на перевірку).

Актуалізація знань

Створити завдання із запитаннями на кшталт:

- Яка частина мови називається іменником?
- Яка частина мови називається числівником?
- Назвіть розряди числівників.
- На які питання відповідають кількісні числівники?
- Які є розряди кількісних числівників?

Опитування вчитель відправляє для всіх учнів. Таким чином педагог актуалізує знання шестикласників і бачить їхню активність.

Пояснення матеріалу й відпрацювання навичок.

У розділі «Завдання» записуємо такі варіанти:

1. Опрацювати теоретичний матеріал: параграф підручника (подивитись презентацію або відеозапис із поясненням).
2. Заповнити таблицю, відредагувавши словосполучення лівої колонки, які записані неправильно:

Неправильно	Правильно
Два директора	
Три апельсина	
Чотири художника	
23 персика	
Півтора місяці	
Два з половиною апельсина	

3. Виконати впр. 487 (списати словосполучення, поставивши іменник у потрібній формі).

Домашнє завдання вчителем було прописане в стрічці новин з терміном виконання. У такому випадку батькам необхідно контролювати терміни виконання домашнього завдання.

Пропонуємо рефлексію для онлайн-уроків у вигляді «Світлофора самооцінки». Після виконання вправ і завдань учень може залишити записи:

- червоним кольором — «багато незрозумілого»;
- жовтим кольором — «майже вдалося»;
- зеленим кольором — «усе зрозуміло».

Таким чином, учитель бачитиме, хто з учнів засвоїв тему, а для кого треба спланувати повторення.

Усі створені документи автоматично зберігаються на Гугл-диску.

Отже, за вищевказаним алгоритмом можна опрацювати вправи будь-якого підручника: оголосити в стрічці новин, яку вправу треба виконати, а потім перевірити її.

Функції програми передбачають можливість підкреслення, виділення маркером, редагування. Таким чином, можна підкреслити відокремлені члени речення, відредагувати складне речення, розставивши коми або вставивши пропущені букви.

Окрім цього в програмі Google-клас налаштовані функції перевірки. Учителі можуть перевірити есе, надіслане учнем, виправити й проаналізувати помилки, а потім відправити перевірений файл учневі для роботи над помилками.

До речі, створювати й перевіряти завдання в електронному сервісі швидше й зручніше, ніж на папері. Програма одразу зберігає оцінки, тобто це ще одна перевага: ви одразу матимете електронний журнал. Що стосується контрольних робіт, то можна відправляти варіант кожному учневі окремо, аби уникнути списування.

Для контрольних робіт існує ще одна функція — установлення терміну виконання завдання й система оцінювання (знаходяться на панелі справа й установлюються в ручному режимі).

Учителі:

- можуть публікувати в завданнях або у стрічці новин посилання на словники, відеоуроки, презентації;
- мають можливість завантажувати власні презентації або створювати їх спільно з учнями, відкривши доступ для всіх або для певної групи здобувачів освіти окремо, таким чином використовуючи роботу в групах чи метод проєктів.

Щодо підготовки старшокласників до ЗНО, то програма *Google Клас* передбачає створення тестів з однією або кількома правильними відповідями у *Google*-формах, якщо ви обираєте такий вид роботи (програма сама перевірятиме тест).

І нарешті, програмі *Google*-клас необхідний доступ до камери й до пам'яті гаджета, щоб до записів і завдань можна було прикріплювати фотографії, відео та інші файли з мобільного пристрою чи комп'ютера. Учитель зможе проводити відеоконсультації як аналіз помилок письмових робіт або пояснювати завдання, завантаживши відеофайл. Таким чином, учні матимуть до нього доступ протягом певного часу, навіть якщо в цей момент вони перебувають офлайн.

Ви можете бути певні, що ця програма, як і всі додатки *G Suite for Education*, гарантує безпеку і доступність. *Google*-клас не містить реклами, не використовує персональні дані учнів і вчителів у рекламних цілях і, що дуже суттєво, надається безкоштовно.

Отже, дистанційну освіту та дистанційне навчання необхідно розглядати саме в контексті глобальної освіти, оскільки вона пов'язана в першу чергу з побудовою нової освітньої технології, яка передбачає застосування нових засобів навчання, зокрема комп'ютерів, інформаційних мереж, глобальної системи Інтернет та необхідних умінь, навичок та компетентностей для її використання.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Владимирська Є.* Дистанційна чи відкрита освіта : дефініційні артикуляції // Вища освіта України, 2004. — № 2. — С. 112–115.
2. *Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні.* Затверджено Міністром освіти і науки України (В. Г. Кремень 20 грудня 2000 р.)
3. *Орчаков О. О., Калмиков А. А.* Открытое образование [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.dist.mnpu.ru/distkurs/hip_dic/dosl/s26.htm
4. *Хуторской А. В.* Концепция дистанционного образования [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://users.kpi.kharkov.ua/lre/bde/dopol/russia/conzer.html>
5. *Шуневич В.* Обґрунтування наукової термінології з дистанційного навчання // Вісник Нац. ун-ту «Львів. політ.» № 490. — 2003. — С. 95–104.